n0388

Christophorus van Essen aan Constantijn Huygens

15 januari 1639

Fondation Custodia, Collection Frits Lugt, Paris, 786n

Vertaling

Aan de edele, hoogwijze en grootbegaafde Heer, Mijn Heer Constantijn Huygens, Ridder en Heer van Zuilichem etc.

Voor deze brief heb ik u nog nooit geschreven. Maar niets zijn de wilsbesluiten van de Allerhoogste vreemd en onbegrijpelijk, en de kleine particuliere Microcosmos ondergaat hetzelfde effect als de grote Globe, die immers ook door een licht wordt ontstoken en aangelicht. En deze besluiten zorgen ervoor dat wat ik in mij draag zonder beletsel ter wereld kan komen. Ik ben er zeker van dat in het schijnsel van het licht een klein nachtlampje niet hinderlijk kan, zal of mag zijn. En ik zal ook voor een vrij half uurtje mijn vonkje aan een zeer grote flambouw ter ontspanning overgeven. Want:

De ogen van het binnenste van de mens persen doorgaans door de hete vuren van het hart opgestookt, met veel zuchten vanwege alle gevoelige krachten een druppelend, innerlijk tot aan en over de kijkers hoog opgedreven vocht uit. En brengen, ook zonder dat wat nauwelijks kenbaar is (het Kleinwetige) aan te raken, een verandering teweeg, die alle of het merendeel van de wenende filosofen (Heracliten) niet in beweging kunnen brengen.

Als de eerste aanraking nog maar nauwelijks plaatsgevonden heeft, gebeurt het vaak zo dat er meer met veel sterker strijd een ander gedeelte bestrijden, waardoor tevens een krachtiger aanraking uit een andere partij een volkomener aanraking tevoorschijn trekt die niet de eerste vermindert maar vermeerdert en ontvlambaarder maakt. Nochtans vindt de ene wel zijn tegendeel in wat God en Natuur van elkaar gescheiden heeft.

De derde aanraking voedt het meest het deel, dat wat onkenbaar is laat kennen, door de sterkste lichten, en op de meest ongekende en vreemdste manieren effect laat hebben in zo’n zaak, waarvan de luister alleen reflecteert op hen die van zo’n licht dat ze zelf wensen te zijn, de stralen geplant voelen tot in datgene wat deze delen met de hoogste verwondering in hun gemoed, ziel en licht doen genieten.

Wat in deze delen de meeste hartstocht, genoegens, innerlijke vreugden etc. veroorzaakt, schijnt het meest ontnomen te zijn aan degenen die dit geheel en uit volle en de grootste hartstocht wensen. Dat doet mij klagen in mijn ongeluk, treuren in het ontkennen van het unieke ervan, bedroefd zijn om het niet genieten van het licht, verbazen over het verbonden zijn en zuchten dat het afgesneden zijn door wanfortuin van het lot anders uitgevallen is.

Deze weinige [regels] zijn alleen geschreven om u de redenen [te geven], gelet op het tijdelijke en het onsterfelijke, door welke aandrift degene die zijn licht in een ander zo laat weerlichten weet dat de daarvan afschietende stralen ons ook de hitte laten voelen. Waarmee ik u een zeer zalig en zeer

© Huygens ING-website

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/n0388

gelukkig Nieuwjaar wens, die zal zijn uw ootmoedige dienaar Christophorus von Essen, Jachtmeester van Dessau uit Anhalt.

Uit Antwerpen, 15 januari 1639

© Huygens ING-website

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/n0388

Die van* zijn milde hand de hele aard’ komt zeg’nen	*door
Laat armoed’ en gebrek zijn tere lijf bejeg’nen*,	*ontmoeten
Omhelzende de nood. Die al* zijn woning geeft	* alles
Ook om den Mens bij Mens hier gene plaats en heeft.	
Maar Josef Voeder-heer* met ’t Enig Licht beschonken,	*voedstervader, pleegvader
Met Wijsheids Eenig’ Bruijd, hart-brandelijk belonken*	*kijken naar
Het Grootste in het klein, En doen hun hoogste best	
Te schuilen met den Al bij dommer beesten nest.	
Daar is de Hemel nu in enen stal gesloten*,	*besloten
Daar leit* den Schepper zelf van ‘t eigen werk verstoten,	*ligt
Van Israël onbekend, van Judea ongeacht	
Van ezel en van os als eigen heer’ betracht*.	*beschouwd
De herders in het veld die daar het vee bedwingen	
Aanhoren in de nacht het nooit-gehoorde zingen	
Van *Vrede op der aard’ aan die van goeden wil.*	
Bezien ’t Kleijn-Grote Kind, waarin het al staat stil	
Bekommer* hier dijn Ziel, ô Mensch! Nu hebt gij vonden	*Zorg voor
Wat met het Menselijk Mens-wordig is verbonden	
Dat nooit dijn ziel ontglijs’*! Hier is dijn *Hemels-brood*	*[= ontglijd’], wegglipt
Hier is geboren zulck’ dat vrijdt voor* pijn en doodt,	*vrij houdt van
Hier is dijn eigen stof in g’nade zelf gewikkeld,	
Hier wordt den tijd door tijd verrast en overschrikkeld*	*voorbijgegaan
Van liefden-dragers liefd’. Hier komt den hemel neer,	
Hier breekt Serpentens-kop, hier ziet gij uwen heer’.	
Hier schijnt dijn hoogste Licht, hier is het hoogste wonder,	

© Huygens ING-website

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/n0388

Hier is dijn zielens-hulp, hier is het meest bezonder

Om u geworden Mens. Hier is wat altegaar

Kan geven dat den Mens verheugt in't *Nieuwe-Jaar.*

C.V.E.

[Vertaling en toelichting door Ad Leerintveld – december 2018]

© Huygens ING-website

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/n0388